

Vergaderjaar 2020–2021

34 352

Uitvoering en evaluatie Participatiewet

Nr. 205

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 december 2020

Het Kabinet streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt waar mensen met een arbeidsbeperking meer kansen hebben op een baan bij een reguliere werkgever. De Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten (Wet banenafpraak) is een belangrijk instrument voor het behalen van deze doelstelling. Het is daarom van belang de verschillende aspecten van de uitvoering van de Wet banenafpraak goed te volgen. Om die reden heeft mijn ambtsvoorganger twee onderzoeken in gang gezet, waarvan de resultaten in deze brief worden beschreven. Het eerste onderzoek geeft inzicht in de duurzaamheid van banen in de banenafpraak¹. Dit onderzoek wordt jaarlijks herhaald. Over het laatste onderzoek bent u op 4 juli 2019 geïnformeerd.² Het tweede onderzoek kijkt of er op termijn voldoende mensen in de doelgroep banenafpraak zitten om de banenafpraak te realiseren³. Dit onderzoek is een update van een onderzoek uit 2018. Mijn ambtsvoorganger heeft u per brief⁴ over de resultaten geïnformeerd. Met deze brief informeer ik u ook over de laatste cijfers van gerealiseerde beschut werkplekken.

De metingen waarop beide onderzoeken zijn gebaseerd zijn van voor de uitbraak van Covid-19 in Nederland. De gevolgen van de Covid-19 op de ontwikkelingen rond de banenafpraak zijn daarom niet terug te zien in de onderzoeken. Pas bij de meting van het aantal banen over 2020 zal er een volledig beeld zijn van de impact van Covid-19 op de banenafpraak. Deze meting is naar verwachting in juli 2021 beschikbaar.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Kamerstuk 34 352, nr. 167

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁴ Kamerstuk 34 352, nr. 111

1. Onderzoek naar de duurzaamheid van de banen voor de banenafpraak

UWV voert op verzoek van het Ministerie van SZW jaarlijks het onderzoek naar de duurzaamheid van de banen in de banenafpraak uit. De onderzoeksperiode loopt van het derde kwartaal van 2018 tot en met het derde kwartaal van 2019.

Werkzaam zijn en werkzaam blijven

Uit het onderzoek blijkt dat van alle werkzame mensen in de banenafpraak in het derde kwartaal van 2018, een jaar later 86 procent nog steeds werk had. Tien procent van deze groep heeft het werk verloren en drie procent is uit het doelgroepregister gestroomd. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met de onderzoeken uit eerdere jaren. Deze cijfers verschillen wel licht per groep binnen het doelgroepregister. Voor de mensen met de grondslag Participatiewet geldt dat 82 procent van deze mensen die in het derde kwartaal van 2018 een baan hadden, een jaar later nog steeds werk hadden. Voor de mensen met de grondslag Wajong was dit 85 procent en voor de mensen met grondslag Wsw – Wiw/ID was dit 89 procent.

Van de mensen in de banenafpraak met een baan in het derde kwartaal van 2018, had een jaar later 64 procent *dezelfde* baan. Dit cijfer is vergelijkbaar met de cijfers uit eerdere jaren. Voor mensen met de grondslag Participatiewet was dit 43 procent, bij de groep met de grondslag Wajong 57 procent en bij de groep met de grondslag Wsw – Wiw/ID was dit 76 procent.

Werkzaam worden en blijven

UWV heeft ook specifiek gekeken naar de groep mensen die in de periode van het vierde kwartaal van 2017 tot en met het derde kwartaal van 2018 begonnen zijn met werken. Van deze groep heeft 67 procent een jaar later nog steeds werk. Dit is vergelijkbaar met de cijfers van de afgelopen twee jaar.

Van deze groep is 35 procent nog werkzaam in *dezelfde* baan. Dit cijfer was vorig jaar 38 procent, maar twee jaar geleden 34 procent.

Vast of tijdelijk contract

Het totaal aantal gewerkte uren van mensen uit de doelgroep banenafpraak, neemt sinds 2015 elk jaar toe. Zo ook in het derde kwartaal van 2019. Het percentage van het aantal uren op basis van een vast contract, daalt. In het derde kwartaal van 2019 was 57 procent van het aantal gewerkte uren op basis van een contract voor onbepaalde tijd. Een jaar eerder was dat 58 procent en in 2015 was dit 67 procent. Deze trend is te verklaren doordat de samenstelling van de doelgroep banenafpraak verandert. Het aandeel Wsw'ers is in de afgelopen jaren gedaald. Deze mensen hebben vaak een vast contract. Daarnaast zijn er meer mensen die voor het eerst beginnen met werken. Deze mensen werken vaak (nog) in een tijdelijk contract.

Duur contracten

De gemiddelde duur van de banen was in het derde kwartaal van 2019 5,6 jaar. Dit cijfer is de afgelopen jaren gestaag gedaald. Vorig jaar was de gemiddelde duur van een baan 6,1 jaar en in 2015 was dit 8,1 jaar. Voor deze trend gelden dezelfde verklaringen als voor de afname van het

aandeel vaste contracten, namelijk de afname van het aandeel Wsw'ers in de doelgroep en de toename van nieuwe groepen die voor het eerst beginnen te werken.

2. Onderzoek naar de omvang van de doelgroep banenafpraak in relatie tot de doelstellingen van de banenafpraak

Dit onderzoek heeft tot doel een inschatting te maken van de omvang van het doelgroep banenafpraak in 2025. Op deze manier wordt inzicht verkregen in de vraag of het aantal mensen in doelgroepregister voldoende is om de doelstelling van 125.000 extra banen eind 2025 te realiseren. Om deze inschatting te kunnen maken, hebben de onderzoekers een model ontwikkeld dat de dynamiek van het doelgroepregister zo goed mogelijk beschrijft. De onderzoekers hebben hiervoor de gegevens gebruikt van 2015 tot en met 2018. Met deze gegevens doet het model uitspraken over de verwachte omvang van de doelgroep en het aantal banen in de daaropvolgende jaren.

Raming doelgroepgrootte

De eerste conclusie van het onderzoek is dat in 2025 naar verwachting ongeveer 350.000 mensen in het doelgroepregister banenafpraak staan ingeschreven. De banenafpraak gaat uit van in totaal ongeveer 200.000 banen voor deze groep mensen eind 2025. Dit aantal van 200.000 banen is gebaseerd op ongeveer 75.000 banen tijdens de nulmeting in 2012 plus de doelstelling van 125.000 extra banen zoals afgesproken in het sociaal akkoord.

In het vorige onderzoek werd de doelgroepgrootte in 2025 ingeschat op ongeveer 400.000 mensen. Het verschil tussen de uitkomsten is met name te verklaren omdat de mensen met een grondslag⁵ Participatiewet minder hard instromen dan in het vorige onderzoek werd verondersteld. In het vorige onderzoek waren alleen de gegevens beschikbaar over 2015 en 2016. Toen waren er nog maar zeer recent gegevens over de instroom vanuit de Participatiewet in het doelgroepregister banenafpraak. Nu er over meer jaren gegevens beschikbaar zijn, is een betere inschatting mogelijk.

Om een volledig beeld te krijgen is in de raming ook de groep Participatiewet beschut werk opgenomen die niet valt onder de banenafpraak. Ditzelfde is ook gebeurd in 2018.

Inschatting aantal gerealiseerde banen in 2025

De onderzoekers hebben ook een inschatting gemaakt van het aantal banen in 2025. Deze inschatting is tot stand gekomen door de baanvind- en baanverlieskansen van de verschillende doelgroepen over de afgelopen periode te meten. Deze zijn vervolgens toegepast op de geraamde grootte van de doelgroep tot en met 2025.

De trend in het aantal extra banen is positief. In 2018 werd namelijk geschat dat er in 2025 73.314 extra banen gerealiseerd zouden worden. In het meest recente onderzoek komen de onderzoekers uit op 92.610 banen. Dit is dus een groei van 20.000 banen ten opzichte van het vorige onderzoek. Dit neemt niet weg dat de baanvindkansen met een factor 1,5 omhoog moeten om tot de 125.000 extra banen te kunnen komen.

⁵ In het doelgroepregister zijn 3 grondslagen opgenomen: Wajong, Participatiewet en Wsw-Wiw/ID.

3. Conclusie onderzoeken

Uit de onderzoeken valt op te maken dat er de afgelopen jaren positieve ontwikkelingen in de arbeidsmarktpositie van mensen uit de doelgroep banenafpraak zijn geweest. Toch is er nog veel werk te verzetten. Nog teveel mensen met een arbeidsbeperking staan aan de kant. Ook wordt door de huidige corona-crisis meer inspanningen gevraagd van alle betrokkenen bij de banenafpraak, met name van werkgevers, om mensen aan het werk te houden en aan het werk te krijgen.

Dit versterkt de noodzaak om de banenafpraak te vereenvoudigen. Hierdoor wordt het voor werkgevers eenvoudiger om iemand uit de banenafpraak aan te nemen. Ook heeft mijn ambtsvoorganger het Breed Offensief aangekondigd, waarin maatregelen worden genomen om het voor werkgevers eenvoudiger te maken mensen met een beperking in dienst te nemen en te houden. En om het voor mensen aantrekkelijker te maken om aan het werk te gaan.

Vanwege de coronasituatie heeft het Kabinet als onderdeel van het steunen en herstelpakket 36 miljoen euro beschikbaar gesteld voor mensen uit de doelgroep banenafpraak. Met dit geld kunnen mensen van werk naar werk worden begeleid en, als dat niet mogelijk blijkt te zijn, zoveel mogelijk werkfit gehouden. Ik blijf daarnaast in gesprek met de meest betrokken stakeholders over de vraag hoe we ook op de lange termijn meer mensen met een zwakke positie op de arbeidsmarkt kunnen ondersteunen.

4. Ontwikkelingen beschut werk

Naast de banenafpraak is ook beschut werk een voorziening voor mensen met een arbeidsbeperking. Mensen met arbeidsvermogen die, ook met extra begeleiding en ondersteuning, (nog) niet in een reguliere baan kunnen werken, kunnen (onder voorwaarden) terecht op een beschut werkplek. Onlangs heeft UWV weer de kwartaalcijfers beschut werk gepubliceerd⁶. Deze cijfers geven inzicht in het aantal beschut werkenden en het aantal adviezen beschut werk t/m juni (Q2) 2020.

Het aantal beschut werkenden is met 187 mensen toegenomen van 4.301 eind maart tot 4.488 eind juni 2020. Ook het aantal positieve adviezen dat UWV heeft afgegeven is gestegen: van 6.891 adviezen in Q1 2020 tot 7.441 adviezen in Q2 2020 (+550). Zowel gemeenten als mensen zelf kunnen een advies aanvragen bij UWV.

Van alle aanvragen wordt 73 procent positief beoordeeld. Aanvragen door gemeenten worden vaker positief beoordeeld dan aanvragen door burgers (82 procent tegenover 69 procent). Dat is een stijging ten opzichte van december 2018, toen 70 procent van de adviezen positief was (79 procent gemeentelijke aanvragen tegenover 64 procent van de burgeraanvragen). Het aantal beschut werkenden neemt dus nog steeds toe, hoewel de toename wat minder is dan in vorige kwartalen. Gemeenten zijn het tweede kwartaal heel druk geweest met onder andere de Tozo. Het feit dat ondanks de coronacrisis meer mensen beschut zijn gaan werken is positief.

De afgelopen jaren heeft de Programmaraad zich samen met SZW ingezet binnen het project «beschut werk: leren van elkaar». Hier is door veel gemeenten, UWV, sociale ontwikkelbedrijven en andere partijen binnen de arbeidsmarktregio gebruik van gemaakt. Door middel van allerlei sessies

⁶ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

(zowel online als fysiek) en de beschrijving van verschillende praktijkvoorbeelden op de website zijn veel ervaringen gedeeld. Ik houd de ontwikkelingen met betrekking tot beschut werk nauw in de gaten en zal in overleg met betrokken partijen bezien hoe we de positieve lijn kunnen voortzetten.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. van 't Wout